

Згадаймо всіх поіменно...

Шестидесятиріччя Перемоги у Великій Вітчизняній війні спонукає до осмислення найтрагічнішої сторінки нашої історії, бо є події, над якими не має влади час. Тож скільки б не минуло десятиліть від останнього пострілу, для сотень тисяч учасників бойових дій вони не забутні. Люди повинні знати правду про війну, про ті випробування, які випали на долю наших земляків. Не всі знають про бойовий шлях дивізій, полків, що мужньо захищали наше місто.

491 окремий мінометний полк пройшов славний бойовий шлях отримав найменування «Київський», нагороджений орденами Червоного прапора, Кутузова, Олександра Невського. Полк брав участь у боях на засніжених полях Росії, звільняв Україну, громив ворога на польській та чеській землі.

Він був сформований у прифронтовій зоні всього за 12 діб командиром Григорієм Олексійовичем Плохуновим. Частина тих, хто прибув служити мала досвід ведення бою, але необхідно було відпрацювати злагодженість ведення вогню, взаємодію частин полку з іншими родами військ. Тому заняття проводилися по 10-14 годин на добу.

З Сумщиною 491 окремий мінометний полк зв'язує дуже багато. Він звільняв місто Суми, півроку стояв в обороні, вів бої за населені пункти Краснопільського району; тут служили воїни родом з Сумщини: Іван Петрович Коломійченко, Петро Ілліч Зубченко з Сум, Олександр Іванович Бойко, Віктор Михайлович Кошелєвський, Анна Андріївна Рева із Краснопільського району.

Саме цих людей відвідують учасники групи «Факел» Сумської загальноосвітньої школи і хочуть поділитися зібраними матеріалами із читачами газети, щоб усі дізналися про тих, хто пережив суворі дні війни і завоював мирне сьогодні.

Ад'ютантом командира полку був Олександр Іванович Бойко. Так склалися обставини, що до цього Олександр Іванович допомагав партизанам у рідному селі Железняк Краснопільського району: привозив зброю, діставав харчі, ходив по селах і збирав відомості про розташування фашистів.

Уже проходячи службу в 491 полку, йому випало неодноразово рятувати командира, ризикуючи власним життям. Одного разу, як згадує ветеран, на машину з командиром напали близько 50 німців, довелося відбиватися і швидко тікати. А в Польщі уважність і вміння миттєво правильно відреагувати в складній ситуації захистили командира від ворожої кулі: постріл ад'ютанта випередив на якусь секунду постріл ворога.

До кінця війни ветеран не полишав свій полк. Салюти перемоги почув у Чехословаччині.

За участь у бойових діях Олександр Іванович Бойко має державні нагороди: «За взяття Києва», «За відвагу», за форсування Дніпра – орден Червоної зірки.

Командир Плохунов хотів, щоб його вірний і вправний ад'ютант став офіцером, та важкі поранення і контузія не дозволили Олександрові Івановичу вступити до Черкаського суворівського училища. Герой поїхав на Донбас, де п'ять років працював електрослюсарем, а потім повернувся із сім'єю до Сум, де продовжував свою трудову діяльність на підприємствах міста до 1987 року, коли настав час іти на заслужений відпочинок.

Оповите славою й ім'я Кошелєвського Віктора Михайловича. Народився він далекого 1926 року в с. Угроїди Краснопільського району в сім'ї військового

кавалериста. 1939 року закінчив 7 класів місцевої школи. Як розповідає сам ветеран: «Гуртків у школі, де навчали б воєнному ремеслу не було, але в батька залишилася книга «Військова справа». Ця книга – моя військова школа...»

Наприкінці 1942 року добровольцем вступив до I дивізіону 491 окремого мінометного полку, а у вересні 1943 року був активним учасником боїв за визволення Сум.

Неодноразово Віктор Михайлович разом із друзями потрапляв у скрутні ситуації з яких, здавалося, не було виходу, та доля оберігала життя солдата. Підтвердженням цьому є випадок, який трапився при переїзді через міст поблизу вулиці Дзержинського. Тридцятичотвірка проскочила, завалила міст, і всі, хто їхав позаду, упали у воду разом з підводами і мінометами. Лише справжнє диво і стійкість бійців дозволили вибратися з річки і не замерзнути до ранку, доки не прийде зміна.

Та не тільки Псел переходив Віктор Михайлович, а й форсував Десну, Дніпро. Коли переправлялися через Десну, знову герой оповіді ледь не загинув, бо довелося перевозити міномет і два ящика мін у драному човні, який за 5 метрів до берега пішов на дно. Солдат за допомогою ланцюга витяг човен і своєчасно виконав поставлене завдання. Фашисти ніяк не сподівалися, що радянські війська будуть форсувати з ходу Десну і Дніпро....

Багато гірких воєнних буднів довелося пережити ветерану.... І в бочка з під бензину під постійним обстрілом переправлялися через Дніпро, Через Дублінський перевал перетягував на собі міномет,....

Воїн 491 Київського Червонопрапорного орденів Невського і Кутузова мінометного полку Кошелєвського Віктора Михайловича за бої на Дублінському перевалі був нагороджений медаллю «За відвагу». Крім того він має орден Червоної зірки, орден Вітчизняної війни та багато інших нагород.

Після повернення додому Віктор Михайлович працював на заводі імені Фрунзе, а потім у ВВП «Компресормаш».

Про війну не з кінострічок знає й Петро Ілліч Зубченко. Про напад фашистів ветеран дізнався не з повідомлень по радіо, а з вибухів, які лунали поряд, тоді він працював у с. Поникуте, що в 18 км від Перемишля.

Під час мобілізації Зубченко направили захищати Кривий Ріг, де він потрапив в оточення. «Довгих чотири місяці ми бродили по ліса, ховалися у кукурудзі. На трьох у нас була одна гвинтівка, по ящику із запальною сумішшю. До наших вийшли випадково, натрапивши на групу розвідників» - ділиться своїми спогадами Петро Ілліч.

Знову бої у складі вже 232 стрілецької дивізії. Суми, Київ, Житомир, Васильків.... Поранення і контузія не зламали бажання бити ворога, і за особистим бажанням командира Плохунова Зубченко залишився заряджаючим у 491 окремому мінометному полку. Заряджаючий подає міни, вага кожної – пуд, скільки треба мати витривалості, щоб швидко і в потрібний час подавати снаряди, як згадує сам ветеран: «Накидався я їх за війну – не перерахуєш».

Як не можна перерахувати снарядів, так не можна перерахувати тих орденів і медалей, які сьогодні прикрашають груди героя. Це і медаль «За звільнення Чехословаччини», «За бойові заслуги», ювілейні медалі.

І сьогодні в Сумах живе ще один воїн 491 мінометного полку Коломійченко Іван Петрович коли розпочалася війна, шістнадцятилітній хлопець керуючись великим бажанням бити ворога рвався на фронт, але через вік цього не сталося.

Лише після звільнення рідного Краснопілля 18 лютого 1943 року юнака через 7 днів зарахували до лав армії. Воєнне життя було складним: уночі будували дзоти, удень практично вивчали будову гармати і снарядів. «Оборона є оборона», - наголошує ветеран.

Після поранення потрапив до 491 окремого мінометного полку, 1 батарею I дивізіону. Пройшов шлях від заряджаючого до командира обслуги. Тримав оборону біля Краснопілля, звільняв Суми, Ромни, Липову долину, Київ, Вінницю, Кам'янець-Подільський, Дрогобич, Самбір, Вельськ, Опаву, і дійшов до Праги. Форсував Дніпро і бив ворога у Карпатах. З болем у серці згадує Іван Петрович випадок під Вінницею, коли рятував під вогнем німецьких військ свій міномет, адже за втрату зброї ніхто по голівці не гладив.

Навички і знання з ведення бою знадобилися ветерану і в мирному житті, адже він став кадровим офіцером. Орденом Олександра Невського і численними медалями відзначила Вітчизна свого захисника.

Ще один ветеран 491 окремого мінометного полку пройшов дорогами війни від Краснопільського району до Карпат – це Василь Созонович Міщенко. Не балувало життя його з самого дитинства, молодію під час голоду 1933 року померла мати, Василя врятувала бабуся. Коли лінія фронту докотилася до рідного Миропілля, то, як жартує сам Василь Созонович: «Уранці спав на печі, а ввечері сидів в окопі». Був зарахований до згаданого полку в 4 батарею третім номером обслуги. «За два роки війни жодного дня не жили в будинках, тільки в окопах, бліндажах. Коли стояли в обороні, отримували по 500 гр. хліба й один раз на день гарячої юшки, і то не солоної» - розповідає ветеран.

У Карпатах біля м. Красно його було тяжко поранено і привезено до шпиталю, а в лютому 1945 року демобілізували.

Нелегке сирітське дитинство, важкі фронтові роки навчили Василя Созоновича боротися, не впадати у відчай у найскрутніші хвилини життя. Після війни було важко звикати до мирного життя; голод, матеріальні нестатки змусили поїхати на Західну Україну заробляти гроші, щоб не померти самому і підтримати дома родичів.

По закінченню курсів водіїв Василь Созонович працював на різних роботах, а 20 років віддав таксопарку АТП-15965, звідки 1988 року пішов на пенсію.

У народі говорять: «У війни не жіноче обличчя». Та серед воїнів-визволителів багато жіночих імен. Мабуть, без їхніх чуйних сердець і ніжних рук День Перемоги люди зустріли б багато пізніше.

Анна Андріївна Рева – телефоністка. Зарахована в полк із рідної Самотоївки Краснопільського району. Найчастіше чергувала в ночі, бо «була невсипущою», а вдень готувала їсти, прала солдатам білизну. Перемогу зустріла в шпиталі м. Брно: «Ми сміялись і плакали» - скаже потім героїня розповіді. Після виписки повернулася інвалідом II групи в розбитий батьківський дім, а згодом переїхала до Сум. Так з 1946 року Анна Андріївна працювала на Сумському поштамті. Та ніколи не зітруться в пам'яті ветерана страшні картини війн, ні форсування Дністра, коли «ріка була червоною від людської крові, а солдати переправлялися на саморобному плоту» з борту машини та трьох «чувалів соломи» і ледь не потрапили в оточення.

І хоч героїня стверджує: «Хто війни не бачив, не знає що це», - хотілося, щоб підрастаюче покоління було обізнано з подіями тих важких років випробувань людських долей. Щоб правнуки учасників Великої вітчизняної війни

знали, що відбувалося в далекому 1941-1945 роках і якою ціною було завойовано сьогодні. Отже, ми закликаємо молодь вивчати історію своєї країни, пам'ятати всіх героїв поіменно, віддавати їм шану і передати все це своїм нащадкам. Не помиляємось, коли говоримо: найкраща подяка ветеранам – зберегти сонячне небо над мирною землею. Загиблим нехай буде вічна пам'ять.